

מסורת הש"ס

(א) [מסופ' פ"צ,] ב) [צ"ל להו,] ג) [לקמן פ"א,] ד) עירובין מו., (ו) [שם,] ז) [על ית. יט.: לקמן כב. כו.: עירובין מו. וזכורות מט., חולין ג,] ח) טיר מד. שמחות פ"ג, ט) פסחים ד. [סנהדרין ה,] טו) [צ"ל דמשנה,] י) [שבת מו,] כ) ע"ן לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמרי לה אמר ליה ר' יוחנן ל' חייא בר אבא ור' חייא בר אבא לרב הונא אפילו יום אחד: (ב) תוס' ד"ה חיינו כ"י לגירסת ר"ח דר' חייא היה שואל כ"י כשהיה שואל על אביו שלו הורה משמע כ"י כל"ז ותיבת משום נמחק:

גליון הש"ס

גמ' אורי ליה רבי אליעזר לרבי פדת בריה. עיין מזה דף ח ע"א תוס' ד"ה ואמר. פדת: שם הן הן. כעין זה כתובות ש"ך ט"ז: תוס' ד"ה שבבר כ"י שאין עושין הבראה ברגל. ע"י לקמן דף כד ע"ב תוס' ד"ה אלף:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה תנא דידן היינו תנא דכרייתא. י"ב תנא דמתני' נמי קאמר שלשה ימים קודם הרגל וז"ע ונלע"ד דרש"י אחי שפיר לשיטתו שפי' בתמניין דלהתשנה לאו דוקא שלשה ימים אלא אפילו שעה אחת והיינו מדקמינ' בנשנה דרגלים מסקיין משא"כ הכא בנבייתא שלשה ימים דוקא דהא לא קמי' פסקיין ועוד דפלגי נמי חכמים עלה ולרש"י מיושב קושית ה"הו"ס ד"ה אמר ר' יוחנן והתוספות לשיטתם תקדים דפירושו לעיל בנשנה הכא מפרשים דשלשה ימים דוקא וקלמ' מזה בוטחי' לנצל יד דוד וי"ב צעל' שזשים לדוד:

מוסף רש"י

שמועה קרובה נוהגת שבעה. לרבינו להתבוננות, ושלשים. ולגיתין מיזם שמשמע לו (נעוריו מו.). רב בר אחיה דר' חייא דהוא בר אחתיה דר' חייא. חייבו אביו של רב אחי על ר' חייא היה מן האב כדלמירין פ"ק דסנהדרין (ה.) חייבו ומהא ושלל' ומרתא ור' חייא כולוה בני דר' אחא מכפירי הו, ואמלא שהיה אמו של רב אחותו על ר' חייא היתה מן האב (פסחים ד.). כי סליק, רב מעיר, מבצל לארץ ישראל, שהיה ר' חייא שם, אמר ליה. ר' חייא לרב חייבו אריך הוא קיים (פסחים ד.).

כל שהוא משום אצל רגל מפסיקו.
שזריך להשלימו אחר הרגל כיון דכי ישב שני ימים לפני הרגל זריך להשלים ולישב חמשה ימים אחר הרגל:
כל שהוא משום עסקי רציו.
כלומר נחומי רציו אין רגל מפסיקו [כדין] שהא זריך להשלים ולעסוק בו אחר הרגל אלא מתעסקין בו ברגל:
ארבעה ימים הראשונים.
של אחר הרגל רציו מתעסקים בו ומשלימין לשלשה שנתעסקו ברגל שכבר נתעסקו בו ברגל שלשה ימים:
ורגל עולה.
למנין שלשים:
מאי לאו אסיפא.
הא דמנין דרגל עולה למנין שלשים היינו אסיפא אקצרו ברגל ומיפשוט מינה דכי קצרו ברגל עולה למנין שלשים וקשיא לרבא דלאמר אינו עולה:
לא ארישא.
קא מהדר אקצרו שני ימים קודם הרגל רגל עולה לו למנין שלשים דהתם ודאי עולה לו הואיל וכבר התחיל בצאציות אצל קצרו ברגל לא ידענא:
בסחיילא הרגל.
ציוס ראשון של רגל וקשיא לרבא:
שכבר נסעסקו ברגל.
כל שבעה:
אפילו קצרו ברגל.
רגל עולה למנין שלשים ולא מיבעיא קצרו קודם הרגל:
תנא דידן.
היינו תנא [א] ט' דכרייתא:
במה דברים אמורים.
שאינה נוהגת אלא יום אחד:
אלא חמשה.
מהני שבעה מתי מלוא דכתיב צרקא (ויקרא כב) צנו וצמו אחיו ואחותו ואשמו:
יחידא היה.
ולא ר' עקיבא דלר"ע לא שנה אביו ואמנו לא שנה שאר קרוביו:
בגינות.
מקום:
רב צר אחיה דר' חייא דהוא צר אחסיה דר' חייא.
דרכי אחא מכפירי נשא לאה ווליד ממנה איינו ממה ונשא רחל ולה צת מאיש אחר וממנה נולד רבי חייא ונשא איינו הצת ונולד להן רב וגמלא רב צר איינו צר אחיה דרבי חייא מאצוה ובר אחתיה מאמיה:
יז סליק.
רב מעירו דצבל לא"י שהיה רבי חייא שם:
א"ל.
רבי חייא לרב:
אלא קיים.
ר"ל אינו אריך קיים הוא:
א"ל

ההוא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ר"ל משום ר' יהודה נשיאה מנין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחד דכתיב והפכתי חגיכם לאבאל ואשכחן עצרת דאיקרי חד יומא חג ט' ת"ר שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ה"איו היא קרובה ואיוז היא רחוקה קרובה בתוך שלשים רחוקה לאחר שלשים דברי ר"ע וחכמים אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה שבעה ושלשים אמר רב בר חנה א"ר יוחנן ט' כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים מחמירין הלכה כרבים חוץ מוזו שאע"פ שרבי עקיבא מקיל וחכמים מחמירין י הלכה כרבי עקיבא ט' דאמר שמואל הלכה כדברי המקיל באבל רב חנינא אתיא ליה שמועה דאבוה מבי חוזאי אתא לקמיה דרב חסדא אמר ליה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד רב נתן בר אמי אתא ליה שמועה דאימיה מבי חוזאי אתא לקמיה דרבא אמר ליה הרי אמרו שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד בלבד איתיביה במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה אבל על אביו ועל אמו שבעה ושלשים אמר ליה יחידאה היא ולא סבירא לן כוותיה דתנאי ט' מעשה ומת אביו של רבי צדוק בגינות והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את אלישע בן אבויה וקנים שעמו ואמרו נהוג שבעה ושלשים וכשמת בנו של רבי אחייה בגולה ישב עליו שבעה ושלשים אינו והא ט' רב בר אחיה דרבי חייא דהוא בר אחתיה דר' חייא כי סליק להתם אמר ליה אבא קיים ר"ח (ב) ורבי חייא היה שואל על אביו ואמנו שלו והוא משיב על אביו ואמנו של עצמו ומה שלא היה משיב לו כמו גירסת ר"ח שאם היה משיב לו אבא קיים כשהיה שואל על אביו שלו משום דהוא משמע שהיה משיב לו על אביו של רבי חייא שהיה רגיל לקרות אבי אביו אבא:

מחמירין הלכה כמחמירין, חוץ מוז, שאע"פ שר' עקיבא מקיל וחכמים מחמירין, הלכה כר' עקיבא. דאמר שמואל הלכה כדברי המקיל באבל. [כיון דר' יוחנן הורה כהא דשמואל, הלכתא כותיה לעולם כדברי המקיל באבל]. והא דתניא, במה דברים אמורים כי שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, בה' מתי מצוה. פ"י בחמשה שמצוה להתאבל עליהן, והן בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו. אבל על אביו ועל אמו, אפי' שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים. לית הלכתא כוותיה, דהא יחידאה היא, כלומר אלישע בן אבויה וה' וקנים שהיו עמו והורו בשמועה רחוקה לנהוג שבעה ושלשים, יחידים הן, ולא סבירא לן כוותיהו. דהא רב חסדא ורבה הורו על אביו ועל אמו בשמועה רחוקה שלא לנהוג אלא יום אחד.

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

ב.

שכבר נתעסקו בו ברגל.
נחומין וצרכה צשורה והר"י ט דפירש לענין הצרכא חולק על מחזור מוטר"י שפירש צסם רש"י שהיה אומר * שאין עושים הצרכא ברגל הואיל וליכא אצילות ולאחר הרגל נמי לא יעשוה הואיל וצטלה סעודה ראשונה פ"י דמספקא ליה לרש"י אי הצרכא צמועד אי לאחר המועד דשמא הצרכא אינו עסקי רציו הואיל ויחיד יכול לעשות ועל הצרכא פירש לקמן כל יום ראשון אסור לאכול משלו אפי' אוכל שתי פעמים ציוס דהא לא קאמר גמרא סעודה ראשונה אלא יוס ראשון:

שלשה ימים אחרונים אין רבים מתעסקין בו.
פירש בתוספות דהוא הדין דמלאכתו נעשית ע"י אחרים:
אמר רבי יוחנן אפילו יום אחד אפי' שעה אחת קשיא לי דהא אית ליה לר' יוחנן י' הלכה כסתם משנה:
מה חג שבעה.
וצירושלמי דיין אימא שמונה כשמונה דחג ומשני שמניי רגל צפני עצמו הוא ומוישע לאביו אצל שבעת ימים (בדלשית ט) לא מצי לאתויי דהתם קודם צבורה היה וצירושלמי משני דאין למידן מקודם מתן תורה והתם צירושלמי מייתי קראי טובא:

כ"ב מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים מחמירין.
והוא הדין יחיד מחמיר ורציו מקילין הלכה כרציו ומשום דהכא איירי ביחיד מקיל נקט הכי וכל מקום לאו דוקא דצהרצה מקומות פוסק כדברי היחיד והיכא דלאממר אתמר ועוד דצעירוז אומר הלכה כדברי המקיל אפי' לגבי רציו מיהו התם היינו ריב"ל ולא רבי יוחנן פ"י מי שהולילאוהו (עירובין מו.):
יחידא הוא.
ואף על גב דלעיל נקט וחס"א:

ט **אייבו קיים.**
עדיון לא השיבתיך על איינו כן פ"י כקונטרס וקשה שהיה ר' חייא לומר אמך קיימת ולא אימא דמשמע אמו של ר' חייא ועוד דרב היה לו להשיב אבא ולא היה לו לקרות אביו צסם איינו וגרסה שר"ח גורס א"ל אבא קיים א"ל אבא קיים אימא קיימת א"ל אימא קיימת פירש ר' חייא היה שואל על אביו ואמנו וכן היה משיב לו על אביו ואם שלו ואין לנו להקשות מה לנו לומר דרב צר אחיה דרבי חייא וצר אחתיה צשלמא לפירוש ראשון הציאו לומר מה היה חושש ר' חייא על אביו ועל אמו של רב כי לפירוש זה נמי י"ל דהוצרך יפה שלא תאמר מה היה לו לרב להשיב על אביו צני אדם קיימין אצל השתא קמ"ל שהיה משיב לו לפי שהיה אחיו של ר' חייא ונזח לו להשמיעו חדשות טוצות דלא לימא לא וצשר לקרוצים כדלמירין צריס פסחים (דף ג: ושס) לא וצשר לסוסים ולחמורים וי"ג אמר ליה אבא קיים אמר ליה אימא קיימת א"ל אימא קיימת אמר ליה אבא קיים וכפר"ח ובענין שפירש ר"ח לגירסת ר"ח ומה שלא היה משיב לו כמו גירסת ר"ח שאם היה משיב לו אבא קיים כשהיה שואל על אביו שלו משום דהוא משמע שהיה משיב לו על אביו של רבי חייא שהיה רגיל לקרות אבי אביו אבא:

עולה

מחמירין הלכה כמחמירין, חוץ מוז, שאע"פ שר' עקיבא מקיל וחכמים מחמירין, הלכה כר' עקיבא. דאמר שמואל הלכה כדברי המקיל באבל. [כיון דר' יוחנן הורה כהא דשמואל, הלכתא כותיה לעולם כדברי המקיל באבל]. והא דתניא, במה דברים אמורים כי שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, בה' מתי מצוה. פ"י בחמשה שמצוה להתאבל עליהן, והן בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו. אבל על אביו ועל אמו, אפי' שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים. לית הלכתא כוותיה, דהא יחידאה היא, כלומר אלישע בן אבויה וה' וקנים שהיו עמו והורו בשמועה רחוקה לנהוג שבעה ושלשים, יחידים הן, ולא סבירא לן כוותיהו. דהא רב חסדא ורבה הורו על אביו ועל אמו בשמועה רחוקה שלא לנהוג אלא יום אחד.

עין משפט ונר מצוה

קו א טוש"ע י"ד סימן שטז סעיף ב [ואור"ח סי' תקמח סעיף ו]:
קב ב מ"י פ"י מהלכות אצל הלכה ח טוש"ע י"ד שם:

קב ג מ"י שם הלכה ג סמג עשין דרעב ב ולאוין עה טוש"ע שם סעיף א [ואור"ח סי' תקמח סעיף ו]:

ד [נצור י"ד סי' שעה]:

ה ו ה' מ"י שם פ"ו הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד סימן תב סעיף א:

תורה אור השלם

ו. והפסית חגיבם לאבל וכן שיריבם לקניה והעליתי על כל קטנים שק וצל כל ראש קרחה ושממיה כאבל וידד וארריקה כיום קר:
עמוד ח י

רבינו חננאל

ומסקנא דשעמא הילכתא אפילו למעשה הנקבר אפילו שעה אחת קודם לרגל צטלה הימנו גזרת אבילות (כדפסיק רבינא והלכתא אפי' יום אחד או שעה אחת.) אבל (הנקבר) [הנקובר] ברגל, לא חיילא עליה אבילות אלא אחר הרגל. ונקיט שבעת ימי אבילות מיום טוב האחרון שהוא יום טוב שני, ואע"ג דלא נהיג ביה אבילות] עולה למנין שבעה. ועצרת וראש השנה ויום הכיפורים מפיסיין אבילות כרגלים. (כדפסיק רבינא והלכתא אפילו יום אחד או שעה אחת. נמצאת אומר מי שמת לו מה בתוך הרגל, נקיט שבעה מיום טוב שני של יום טוב האחרון, ואף על פי שיום טוב שני אין נוהג בו אבילות. ונקיט (ליה) [ל'] מההוא יומא דמית שבא ביום טוב שני של יום טוב האחרון או ביום טוב שני דעצרת, (ב) נהיג אבילות] בן ביום, דהוא יום קבורה, והוא מדאורייתא, דכתיב ואכלתי חטאת היום, וכתבי נמי ואחרייתה כיום מה, והוא יום המיתה, הלכך יום מיתה מדאורייתא ויום טוב שני מדרבנן, אחי דאורייתא ומבטל דרבנן, ונהיג ביה אבילות כשאר יומי. מניין לאבילות שהיא שבעה, שנאמר והפכתי חגיכם לאבל, מה חג שבעה אף אבילות שבעה. ומניין הקיש הכתוב האבל לחג, ומצאנו עצרת שהוא חג, והוא יום אחד. ת"ר שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. איזו קרובה ואיזו היא רחוקה, קרובה בתוך שלשים לקבורתו, רחוקה לאחר שלשים, דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו נוהגת שבעה ושלשים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים

שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. איזו קרובה ואיזו היא רחוקה, קרובה בתוך שלשים לקבורתו, רחוקה לאחר שלשים, דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו נוהגת שבעה ושלשים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. איזו קרובה ואיזו היא רחוקה, קרובה בתוך שלשים לקבורתו, רחוקה לאחר שלשים, דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו נוהגת שבעה ושלשים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים

שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. איזו קרובה ואיזו היא רחוקה, קרובה בתוך שלשים לקבורתו, רחוקה לאחר שלשים, דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו נוהגת שבעה ושלשים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים

^[1] כל דברי רבינו אלו הוצא בא"ב בח"צ סימן תל"ב צסמו וכן דעת בה"ג ורב אלפס ו"ל ועי' פא"י ונבלש"ש מש"כ על זה